

PM 2005 RV (Dnr 328-4353/2003)

Telemuseets framtid

Skrivelse av Ewa Samuelsson och Anders Broberg (båda kd)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Ewa Samuelsson och Anders Broberg (båda kd) om Telemuseets framtid anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson och Anders Broberg (båda kd) har inkommit med en skrivelse den 3 december 2003 angående Telemuseets framtid, *bilaga*. Eftersom staten inte längre finansierar verksamheten vid Telemuseet stängde museet den 18 januari 2004. Med anledning av detta anser Ewa Samuelsson och Anders Broberg att staden bör agera och uppvakta regeringen och TeliaSonera för att Telemuseet ska kunna hållas öppet även framöver.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och stadsmuseinämnden för yttrande.

Stadsledningskontoret ser med beklagande på att Telemuseet tvingats stänga till följd av att fortsatta medel inte ställs till förfogande från i första hand näringslivet. Stadsledningskontoret anser att de nya idéerna för förnyelse av Teknorama kan ge goda möjligheter till fortsatt dokumentation av telefonins utveckling.

Stadsmuseinämnden ställer sig positiv till förslaget i skrivelsen att uppvakta regeringen och ledningen för TeliaSonera för att Telemuseum ska kunna hållas öppet även i fortsättningen.

Mina synpunkter

Sverige och Stockholm har under mer än 100 år haft en världsledande ställning inom teleteknikens utveckling genom ett välutvecklat samarbete mellan samhällsföreträdare och det privata näringslivet. En oerhörd utveckling har skett från den telefonistkopplade teletrafiken till våra dagars mobiltelefoni och 3G. Telemuseet har utgjort en viktig verksamhet där vår tätposition inom området på ett informativt sätt dokumenterats såväl tekniskt, kulturhistoriskt och kommersiellt. Det är därför beklagligt att museet under förra året till följd av finansiella svårigheter tvingats stänga. Om detta är jag enig med skribenterna.

Telemuseet har drivits i en form av associering till Tekniska museet som är en stiftelse ägd av näringslivet. Ägarna i stiftelsen tillsätter ordföranden och en majoritet i

styrelsen. Kulturdepartementet har förklarat att en förutsättning för statligt stöd till Telemuseet är att näringslivet också tar sitt ekonomiska ansvar, vilket inte skett.

Ansvar för Telemuseets samlingar har övergått till Tekniska museet och avses integreras med de egna samlingarna. Tekniska museet har påbörjat ett utvecklingsarbete av museet och Teknorama för att nå ett ökat intresset för teknik och naturvetenskap. Stadsledningskontoret pekar på möjligheterna att införliva telehistorien i det arbetet. Ansvar för Telemuseets framtid och möjligheterna att belysa telehistorien ligger sålunda, som sig bör, även fortsättningsvis hos staten.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Skrivelsen av Ewa Samuelsson och Anders Broberg (båda kd) om Telemuseets framtid anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 16 februari 2005

ROGER MOGERT

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. staden uppvaktar regeringen med krav om att finansiera Telemuseet
2. om regeringen inte kan lösa finansieringen, staden kräver att LM Ericssons styrelserum från 1903 bevaras och visas för allmänheten samt att staten betalar alla kostnader för detta
3. därutöver anföra.

Det är oerhört märkligt och högst oansvarigt att staten som huvudägare till TeliaSonera tillåter företaget sluta att finansiera Telemuseet efter 140 år utan att annan finansiering ordnats. Det visar på bristande känsla för kultur och vårt teknikhistoriska arv. I vanliga fall brukar socialdemokratiska regeringar vara mycket skeptiska till sponsring av museer, men i detta fall går snävt vinstintresse före. Till varje pris ska visst miljarderna levereras in till statskassan.

Vi kan bara instämma i stadsmuseiförvaltningens synpunkter. De konstaterar bland annat att stängningen av Telemuseet leder till att kunskapen och historien kring en samhällssektor där Sverige har varit världsledande att sedan telefonins introduktion på 1880-talet nu försvinner.

Att LM Ericssons styrelserum från 1903, som museet fick i gåva av staden just för att garantera dess långsiktiga framtid, nu läggs i malpåse är inget annat än en skandal. Som stadsmuseiförvaltningen skriver är det inte alls säkert att rummet kan monteras ner, och även om det går blir det avsevärt ökade magasins- och vårdkostnader för staden. Därför måste staden ställa krav på staten så att åtminstone detta unika rum finns tillgängligt för allmänheten och att staten självklart står för alla kostnader, såväl eventuell flytt som drift.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ewa Samuelsson och Anders Broberg (båda kd) har inkommit med en skrivelse till kommunstyrelsen angående Telemuseets framtid, *bilaga*. Eftersom staten inte längre finansierar verksamheten vid Telemuseet stängde museet den 18 januari 2004. Med anledning av detta anser Ewa Samuelsson och Anders Broberg att staden bör agera och uppvakta regeringen och TeliaSonera för att Telemuseet ska kunna hållas öppet även framöver.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och stadsmuseinämnden för yttrande.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Kontorets synpunkter

Alltsedan 1800-talets slut har Sverige och Stockholm haft en ledande position inom teleteknikens utveckling genom ett välutvecklat samarbete mellan samhällsföreträdare och det privata näringslivet. En oerhörd utveckling har skett från den telefonistkopplade teletrafiken till våra dagars mobiltelefoni och 3G. Denna har informativt dokumenterats på Telemuseet och visar vår tätposition tekniskt, kulturhistoriskt och kommersiellt.

Finansiella svårigheter har nu medfört att museet tvingats stänga. Ansvaret för verksamheten och samlingarna har från årsskiftet gått över till Tekniska Museet. Samlingarna kommer att integreras med Tekniska museets samlingar. Från kulturdepartement har man förklarat att en förutsättning för statligt stöd till Telemuseet är att näringslivet också ställer upp.

En verksamhetsidé har vuxit fram, som handlar om att Tekniska museet och Teknorama skall bli landets främsta utbildande utflyktsmål med minst dubbelt så många besökare som i dag. Utställningar med en pedagogik och design, som engagerar barn och ungdom, kommer att arrangeras. Samarbetet med skolan utvecklas, vilket breddar teknikintresset bland de studerande. En förnyelse av Teknorama kan ses som ett viktigt och nyskapande projekt när det gäller den viktiga frågan att öka intresset för teknik och naturvetenskap. Telehistorien kan här bli en intressant komponent.

Stadsledningskontoret ser med beklagande på att Telemuseet tvingats stänga till följd av att fortsatta medel inte ställs till förfogande från näringslivet i första hand. En attraktionspunkt för teknikintresserade i alla åldrar har därmed försvunnit. Stadsledningskontoret anser att de nya idéerna för förnyelse av Teknorama kan ge goda möjligheter till fortsatt dokumentation av telefonins utveckling. Det har vid ärendets beredning framkommit att företrädare för museet vänt sig till staden med hemställan om någon form av samverkan kring dessa frågor. En sådan kontakt skulle kunna öppna upp en kanal för diskussion om den del av kulturarvet, som telehistorien utgör. Stadsledningskontoret utgår ifrån att denna syn på telefoni som en symbol för landets tekniska utveckling under mer än 100 år delas av kultur- och utbildningsdepartementen.

Stadsmuseinämnden beslutade den 19 februari 2004 att som svar på skrivelsen överlämna och återopa stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

När nu Telemuseum stänger så försvinner kunskapen och historien kring en samhällssektor där Sverige har varit världsledande alltsedan telefonins introduktion på 1880-talet. De första åren

skedde detta genom Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag och LM Ericsson, senare på 1920-talet och framåt genom samarbetet mellan Telegrafverket och LM Ericsson. Då utvecklade man tillsammans ett av världens första system för automatiska telefonväxlar. De s k 500-väljarna blev det mest spridda telefonsystemet i hela världen och lade grunden till LM Ericssons världsframgångar under kommande decennier.

Vad som är mindre känt är att grunden till all modern mobiltelefoni utvecklades av ingenjörer på Televerket. Världens första automatiskt kopplade mobilsamtal gjordes för ca 50 år sedan av ingenjören Sture Lauhrén när han ringde från bilen till sin svärmor i Sollentuna. Grundkonceptet att kunna ringa mobilt, via radioväg och utan hjälp av telefonister samt dessutom ha samma nät över hela Norden är helt och hållet utvecklat vid Televerket. Senare under 70-talet tog utvecklingen fart och LM Ericsson nådde världsframgångar även inom detta område. Man kan konstatera att all denna teknik- och infrastrukturutveckling under 120 år börjat i Stockholm och är i högsta grad stockholmshistoria.

När företag, organisationer eller andra som driver museer vill att staten ska ta över ägandet och driften är svaret alltid, att den som startat ett museum också får ta det fortsatta ansvaret. Detta synsätt borde rimligtvis statsmakterna ha på sitt "eget" museum som grundades redan på 1800-talet. Det är bara att beklaga, att ledningen för Telia respektive Ericsson inte förstår att denna framgångshistoria är en styrka i affärsverksamheten man bedriver idag. Sverige hade fram till den 18 januari i år världens största telemuseum med den främsta samlingen av telehistoriska föremål just därför att vi varit världsledande i 120 år.

I detta sammanhang bör också nämnas att Stockholms stad redan på 40-talet fick som gåva LM Ericssons styrelserum från 1903 med tillhörande ca 1500 föremål och den stora utställningsmontern från 1897 års utställning. Rummet är unikt i sitt slag och låg i dåvarande huvudkontoret på Tulegatan 17. Meningen var att detta skulle vara en museifilial till Stadsmuseet och på detta vis sparas till eftervärlden som en symbol för den svenska teleindustrin. När planerna på ett nytt telemuseum planerades i slutet av 60-talet bestämdes, att rummet skulle flyttas med tillhörande föremål och inventarier och deponeras till det nya museet. För detta ändamål göts ett särskilt anpassat betonghölje genom husets båda våningar i vilken rummet är inplacerat. Rummet invigdes av konungen 1974. Tanken med flytten till Telemuseum var att finna en långsiktig lösning i en passande museal miljö. Nu, trettio år senare, planerar man från Tekniska museets sida att montera ned rummet med dess stucktak och mahognypaneler och lämna tillbaka det till Stockholms stad. Från stadsmuseiförvaltningens sida bör därför snarast konsekvenserna analyseras vad en nedmontering och flytt skulle innebära och om den överhuvudtaget är möjlig att genomföra utan att allvarligt skada rummet. Om en flytt är praktisk genomförbar får staden avsevärt ökade magasins- och vårdkostnader och inte minst försvinner grundtanken att visa denna unika miljö för allmänheten.

Till
Kommunstyrelse

Skrivelse

Telemuseets framtid

I 140 år har staten via Televerket ansvarat för Telemuseet som är förlagt till Tekniska museet. Men nu har TeliaSonera (gamla Televerket) valt att inte längre betala för verksamheten. Detta är mycket olyckligt. Tele- och IT-området är ett område inom vilket både Stockholm och Sverige vill profilera sig inom. Teleindustrin har dessutom betytt mycket för vårt lands tillväxt.

I mitten av 1880-talet var Stockholm världens telefontätaste stad. Och under hela industriepoken på 1900-talet var LM Ericsson det största telekommunikationsbolaget i världen. Det är därför högst befogat att ha ett telemuseum. Museet har också visat sig öka intresset hos skolbarn för teknik och naturvetenskap.

Att staten efter 140 år väljer att via sitt bolag TeliaSonera dra in finansieringen utan att något alternativ för verksamheten har tagits fram, är oansvarigt. Det är mycket angeläget att verksamheten kan fortsätta. Att staten medverkar till att lägga ner ett museum som staten skapat är också unikt i världen, och man kan fråga sig om staten inte längre är intresserad av att stimulera intresset för teknik och naturvetenskap.

Vi vill därför att staden agerar och uppvaktar regeringen och TeliaSonera för att Telemuseet ska kunna hållas öppet även framöver.

Stockholm 3 december 2003

Ewa Samuelsson
gruppledare för kristdemokraterna

Anders Broberg
fullmäktigeledamot för kristdemokraterna